

**Міністерство освіти і науки України
Інститут проблем виховання НАПН України
Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді**

ПОГОДЖЕНО

Заступник Міністра освіти і науки
України

 П.Б. Полянський

ЗАТВЕРДЖЕНО

Інститут проблем виховання
НАПН України

 І.Д. Бех

ЗАТВЕРДЖЕНО

Національний еколого-
натуралістичний центр учнівської
молоді МОН України

 В.В. Вербицький

**ПРОГРАМА
ТРЕНІНГУ З ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ**

Київ

2015

Пояснювальна записка

Актуальність. Події останнього часу, що відбулися в Україні: "Революція Гідності", подвиг Героїв України, загроза українській державності, - ще раз засвідчили, що державна незалежність потребує постійного захисту. Патріотичне виховання молоді є одним із найважливіших факторів, який гарантує стабільність всередині суспільства та високу готовність до виконання громадянського обов'язку.

Попередній досвід формування патріотизму, нажаль, відбувався не завжди ефективно, і однією з причин цього було те, що суб'єкти впливу не завжди були носіями патріотичних цінностей. Саме тому виникла ідея залучити до процесу формування у учнівської молоді патріотизму людей, які є свідомими патріотами і мають власний досвід реалізації кращих зразків своєї громадянської позиції в умовах безпосереднього ризику власному життю.

Військові дії з використанням сучасного озброєння привели до появи великої кількості громадян, що тією чи іншою мірою втратили фізичну працездатність, але при цьому не просто є носіями активної громадянської позиції, а й безцінного досвіду реальних проявів героїзму та патріотизму. Потенціал цих людей може бути неоціненним в новій для них сфері - сфері патріотичного виховання учнівської молоді. Держава, з одного боку, не повинна втратити цей потенціал, а з іншого, відповідальна за умови як самореалізації колишніх бійців АТО, так і за ефективність патріотичного виховання молоді.

Особливості цільової групи. Передбачається, що слухачами курсу будуть колишні учасники АТО, передусім без педагогічної освіти, які повністю або частково втратили працездатність внаслідок бойових дій, і виявили бажання здійснювати виховну діяльність з патріотичного виховання учнівської молоді в навчальних закладах та громадах.

Метою програми є підготовка колишніх учасників АТО до популяризації патріотичних ідей, ідеалів, зразків поведінки, які є наочним прикладом прояву патріотизму в реальному житті.

Завдання програми:

1. Поглиблення у слухачів системи знань про:
 - історію України, української державності та особливості національного характеру;
 - психологічні особливості основних вікових груп;
 - форми і методи виховної роботи з учнями різних вікових груп.
2. Ознайомлення зі способами і прийомами самопізнання, самовідновлення, саморегуляції.
3. Формування практичних навичок:
 - взаємодії з дітьми та молоддю;
 - самопрезентації досвіду;
 - міжособистісної комунікації.

Програма складається з чотирьох взаємопов'язаних модулів, кожен з яких є відносно завершеним блоком з конкретною метою, змістом, що логічно продовжують один одного і підпорядковані спільній меті та реалізації завдань програми.

Логіка побудови програми продиктована, з одного боку, специфікою формування патріотизму як безумовного і високосмислового почуття-цінності, яке характеризує ставлення особистості до народу, батьківщини, держави та самого себе, а з іншого боку - особливостями цільової групи (учасники АТО).

З урахуванням зазначеного, достатньо ефективною формою реалізації завдань програми обрано тренінгові заняття, кожне з яких має обов'язково включати як інформаційний блок (у вигляді лекцій, інформаційних повідомлень тощо) так взаємоактивні методи взаємодії (обговорення, вправи, елементи рольових ігор). В структуру кожного заняття включено перегляд короткометражних документальних фільмів, які дають можливість в короткий час отримати об'єктивну змістовну інформацію про історичні події та постаті, котрі є носіями патріотичних цінностей.

Структура тренінгових занять включає основні складові, необхідні для поглиблення, розширення та узагальнення системи знань, умінь та навичок про патріотизм, його складові, форми прояву патріотизму. Це дає можливість слухачам стати активними суб'єктами реалізації взаємоузгоджених на рівні держави програм виховання патріотизму у підростаючої молоді.

Зміст першого модулю "Інформаційно-мотиваційний блок: Патріотизм як цінність і соціально значуща дія особистості" спрямований на ознайомлення слухачів із базовими поняттями програми через актуалізацію та рефлексію особистих переживань, поглиблення знань про сутність та форми прояву патріотизму в історичному контексті і в сьогоденні, та включає такі основні теми: "Майдан як спалах національного патріотизму", "Українська державність: історія і сучасність", "Ментальність та особливості українського національного характеру", "Образ українського героя: обереги нації". Наскрізними поняттями модулю є наступні: "патріотизм, його складові", "сєнс життя", "герой", "самореалізація", "ідеал", "ідентичність".

Зміст другого модулю "Методичний блок" включає ознайомлення слухачів з сутнісними характеристиками процесу виховання і основними технологіями патріотичного виховання учнівської молоді.

Обов'язковим у цьому модулі є оволодіння слухачами системою знань про цїкові особливості учнів і відповідні форми і методи взаємодії з ними. Модуль -|акож дає можливість слухачам ознайомитися зі специфікою групової роботи з урахуванням групової динаміки.

Третій модуль є практичним і спрямований на відпрацювання конкретних навичок, необхідних для ефективної взаємодії і передачі досвіду слухачами учням різних вікових категорій. Він включає комплекс вправ для розвитку навичок саморегуляції, самовідновлення, самопрезентації, комунікативних навичок.

Модуль четвертий "Методи психолого-педагогічного впливу на формування патріотизму української молоді" слугує для поглиблення знань, умінь та навичок слухачів про методи психолого-педагогічного впливу на формування патріотизму в учнівської молоді. Модуль надає можливість отримати інформацію та відпрацювати конкретні навички ведення просвітницько-пропагандистської діяльності в різновікових групах.

Особлива увага в курсі надається безпосередньому проведенню елементів тренінгових занять з особистісного саморозвитку, самопізнання, що забезпечує практичне застосування отриманих знань.

У результаті проходження тренінгових занять слухачі повинні

знати:

- сутність та основні складові патріотизму;
- зміст основних понять патріотичного виховання;
- особливості формування патріотичних цінностей у різні вікові періоди;
- сутність процесу патріотичного виховання;
- ефективні форми виховної роботи з учнівською молоддю;
- методи впливу на формування патріотизму учнівської молоді.

вміти:

- використовувати різноманітні форми і методи патріотичного виховання;
- застосовувати наочність під час виховних заходів;
- наводити приклади проявів патріотизму;
- використовувати прийоми саморегуляції і самовідновлення;
- застосовувати прийоми міжособистісної комунікації у взаємодії з різними віковими категоріями.

Програма передбачає реалізацію змісту в обсязі 36 годин (орієнтовно 6 днів по 6 годин). Рекомендована кількість учасників, з урахуванням специфіки тренінгу, не більше 15 осіб.

Дана програма представляє собою пілотний проект підготовки учасників АТО до проведення суспільно-значущої виховної діяльності а, отже, в подальшому буде змінюватись залежно від результатів її впровадження.